

Grönsakshuset i Norden AB
Att. Advokat AA
Bergman & Eek Advokat AB

Sanktionsavgift enligt lagen om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter – betaltider längre än 30 dagar

Konkurrensverkets beslut

Grönsakshuset i Norden AB, 556280-1034, har överträtt förbudet mot otillbörliga handelsmetoder i 5 § första stycket 1 lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter (LOH) genom att vid flera tillfällen under perioden 2 februari 2022 till och med 12 oktober 2023 betala sina leverantörer senare än vad som följer av nämnda förbud.

Grönsakshuset i Norden AB ska betala sanktionsavgift enligt 20 § första stycket LOH för överträdelsen i stycket ovan med tre miljoner (3 000 000) kronor.

Innehåll

Konkurrensverkets utredning i ärendet.....	3
Inledning och disposition.....	3
Köparen.....	3
Beskrivning av handelsmetoden.....	3
Konkurrensverkets handläggning.....	4
Förfarandet.....	4
Grönsakshusets inställning.....	6
Skälen för Konkurrensverkets bedömning.....	7
Rättsliga utgångspunkter beträffande 5 § första stycket 1 LOH.....	7
Grönsakshuset har använt sig av en otillbörlig handelsmetod.....	9
Grönsakshusets köp omfattas av LOH.....	9
Leveransförfarandet utgör inte regelbundna leveranser.....	9
Leverantörerna fastställer betalningen.....	10
Grönsakshuset har betalat senare än LOH tillåter.....	10
Slutsats.....	15
Sanktionsavgift.....	15
Rättsliga utgångspunkter.....	15
Det finns förutsättningar för att påföra sanktionsavgift.....	16
Allmänt om bestämmande av sanktionsavgiftens storlek.....	18
Sanktionsavgiftens storlek.....	20
Hur man överklagar.....	25

Konkurrensverkets utredning i ärendet

Inledning och disposition

1. Ärendet inleddes efter att Konkurrensverket i augusti 2023 fick information som indikerade att Grönsakshuset i Norden AB ("Grönsakshuset") använde sig av betaltider som inte var förenliga med LOH.¹
2. Konkurrensverkets beslut avser perioden 2 februari 2022–12 oktober 2023. Inom ramen för utredningen har emellertid uppgifter kring transaktioner och händelser även för tiden därefter inhämtats.
3. Konkurrensverkets bedömning är disponerad enligt följande. Inledningsvis ges en kortare beskrivning av Grönsakshuset och Konkurrensverkets handläggning. Därefter redogörs för vad som framkommit i Konkurrensverkets utredning. I de efterföljande avsnitten beskrivs Konkurrensverkets skäl för bedömningen. I det avslutande avsnittet behandlas frågan om sanktionsavgift.

Köparen

4. Grönsakshuset bedriver partihandel med frukt, grönsaker och blommor och därmed förenlig verksamhet. Grönsakshusets kunder är offentliga aktörer, butiker och restauranger runt om i Sverige.² Företaget grundades 1986.³
5. Grönsakshuset är ett helägt dotterbolag till Fresa Invest AB (556932-3677). Grönsakshuset har sitt säte i Skövde. Grönsakshusets nettoomsättning under 2023 var drygt 462 miljoner kronor.⁴ Koncernens totala omsättning var drygt 465 miljoner kronor under 2023.⁵

Beskrivning av handelsmetoden

6. Grönsakshuset har tillämpat sena betaltider mot leverantörer åtminstone under perioden 2 februari 2022–12 oktober 2023.⁶ Av utredningen framkommer att Grönsakshuset inte ingår några skriftliga kontrakt med sina leverantörer, utan avtalsförhandlingar sker muntligen, liksom ingående av leveransavtal. Betalningsfristerna för leveranserna har börjat löpa från leverantörens fakturering.⁷

¹ Handl.nr 2, Uppgift om sena betalningar.

² Handl.nr 6, Svar på föreläggande, s. 1.

³ Handl.nr 11, Grönsakshusets årsredovisning för 2022, s. 3.

⁴ Handl.nr 64, Bilaga 4 Grönsakshusets årsredovisning för 2023, s. 3.

⁵ Handl.nr 67, Årsredovisning koncern 2023, s. 3.

⁶ Handl.nr 8, Bilaga 2 och 3 till svar på föreläggande.

⁷ Handl.nr 44, Dialogutskrift från förhör den 28 november 2023, s. 9.

Konkurrensverkets handläggning

7. Under utredningen har Konkurrensverket förelagt Grönsakshuset att ge in handlingar och uppgifter. Konkurrensverket har även kontaktat Grönsakshuset via telefon och e-post. Grönsakshuset har under utredningen bland annat gett in skriftliga handlingar i form av leverantörslistor, konto- och betalningsutdrag, sammanställningar av fakturor samt yttranden. Konkurrensverket har även hållit förhör med Grönsakshusets VD.
8. Konkurrensverket har även hämtat in uppgifter från vissa av Grönsakshusets leverantörer av jordbruks- och livsmedelsprodukter.
9. Konkurrensverket inledde utredningen genom att ställa frågor om bland annat Grönsakshusets betalningsrutiner beträffande företagets 20 största leverantörer. Konkurrensverket har därefter vidtagit utredningsåtgärder i fråga om Grönsakshusets betalningar till fyra leverantörer, nämligen fyra av de sex leverantörer som Grönsakshuset har uppgett sig ha eller ha haft avbetalningsplaner med.⁸ Dessa fyra leverantörer är [REDACTED]. Som redovisas närmare har Konkurrensverket bedömt att flera av betalningarna till dessa fyra leverantörer har skett för sent.
10. I avsnitten nedan kommer Konkurrensverket göra en distinktion mellan de sena betalningar som enligt Grönsakshuset ryms inom en avbetalningsplan och de sena betalningar för vilka Grönsakshuset inte har uppgett att det har funnits en avbetalningsplan.
11. Grönsakshuset fick den 3 juli 2024 del av en sammanfattande skrivelse med Konkurrensverkets preliminära bedömning i ärendet, och gavs i samband med det tillfälle att yttra sig över denna. Grönsakshuset inkom med ett yttrande den 27 augusti 2024 i vilket delar av Konkurrensverkets preliminära bedömning kommenterades.⁹

Det utredda förfarandet

12. Av utredningen har sammanfattningsvis följande framkommit om förfarandet.
13. Grönsakshuset har inledningsvis, i enlighet med Konkurrensverkets begäran, gett in en leverantörslista med information om företagets 20 största leverantörer samt listor med leverantörsfakturor för respektive leverantör.¹⁰ Av leverantörsfakturorna framgår att Grönsakshuset från och med februari 2022 till och med oktober 2023 sammanlagt genomfört 13 699 betalningar till

⁸ Se närmare nedan p. 14.

⁹ Handl.nr 64, Synpunkter på skrivelse.

¹⁰ Handl.nr 7, Leverantörslista och handl.nr 8, Leverantörsfakturor.

dessa 20 leverantörer.¹¹ Av leverantörsfakturorna framgår inte leveransdatum för respektive beställning.

14. Konkurrensverket har av effektivitetsskäl avgränsat utredningen och valt att prioritera att utreda transaktionerna med fyra av sex leverantörer som Grönsakshuset har uppgett att det har en avbetalningsplan med. Dessa aktörer är [REDACTED]¹²
15. Grönsakshuset har inledningsvis uppgett att de enda förseningar som framkommer i listorna över leverantörsfakturer för respektive leverantör är förseningar på mellan en till tre dagar. Grönsakshuset har medgett att betalningen i vissa fall har varit någon dag sen med anledning av att förfallodatumet inträffar på en helg eller att betalningen är inlagd till förfallodagen och att betalningen därför kommer leverantören till handa först någon dag därpå.¹³
16. Grönsakshuset har inte utan en omfattande arbetsinsats kunnat bekräfta när varje leverans har skett för varje order. Leverantörerna har däremot svarat på frågor om leverans och fakturering till leverantörerna genom en enkät.¹⁴ Enligt leverantörernas fritextsvar i enkäten sker i de flesta fall leverans innan fakturan utfärdas, i två fall skiljer det en dag mellan det att fakturan utfärdades och leveransen kom fram.¹⁵
17. I fråga om de fyra leverantörer som Konkurrensverket har avgränsat utredningen till, har Grönsakshuset gjort 4 744 betalningar under den aktuella perioden. Tre av leverantörerna anger att de vanligtvis fakturerar Grönsakshuset samma dag som leveransen ankommer till Grönsakshuset.¹⁶ Den fjärde leverantören anger att faktura och leverans bör komma fram samtidigt men att det kan skilja en dag emellan dem.¹⁷
18. Grönsakshuset har uppgett att det har ingått avbetalningsplaner med sex leverantörer. Enligt Grönsakshuset finns det fortfarande skulder att reglera, men de största delarna av skulderna har betalats av.¹⁸ Avbetalningsplanerna ska enligt Grönsakshuset ha ingåtts muntligen och innebär att skulden ska

¹¹ Handl.nr 8, Leverantörsfakturer.

¹² Handl.nr 21, Svar på begäran om uppgifter.

¹³ Handl.nr 6, Svar på föreläggande, s. 2-3.

¹⁴ Handl.nr 48, Enkät till leverantörer; Handl.nr 57, Sammanställning av enkätsvar, leverantörer.

¹⁵ Handl.nr 57, Sammanställning av enkätsvar, leverantörer.

¹⁶ Handl.nr 36, Svar på begäran om uppgifter, handl.nr 43, Tjänsteanteckning från telefonsamtal och handl.nr 57, Sammanställning av enkätsvar, leverantörer.

¹⁷ Handl.nr 57, Sammanställning av enkätsvar, leverantörer.

¹⁸ Handl.nr 6, Svar på föreläggande, s. 2-3 och handl.nr 21, Svar på begäran om uppgifter.

minska för varje vecka. Grönsakshusets VD har i förhör uppgett att nästan allt är avbetalat, och det kvarstår endast en liten del till två av leverantörerna,

[REDACTED].¹⁹

Grönsakshusets inställning

19. Grönsakshuset har sammanfattningsvis angett följande inställning under utredningen.²⁰
20. Grönsakshuset motsätter sig såväl påförandet av en sanktionsavgift som den aviserade storleken på denna med hänvisning till deras möjligheter att betala densamma utifrån deras ansträngda ekonomiska situation samt i förhållande till överträdelsens allvar.
21. I samband med att LOH trädde i kraft gjorde Grönsakshuset en översyn av sina rutiner för att säkerställa att kraven i lagen uppfylldes. Några ändringar gjordes; bland annat slutade bolaget att använda sig av 60 dagars betalningsfrist.²¹
22. Grönsakshuset uppger även att om det skulle finnas något fall då betalning skett efter 30-dagarsfristen är det fråga om så pass få tillfällen att överträdelsen är ringa. Grönsakshusets skuldsituation innebär också att löpande kontakt med var och en av leverantörerna förekommit och det funnits en inbördes förståelse för att likviditeten i Grönsakshuset i perioder inte möjliggjort kompletta betalningar.²²
23. Grönsakshusets VD har i förhör uppgett att Covid-19-pandemin har gjort att företagets lönsamhet påverkats negativt på grund av den stora andelen offentliga köpare, hotell och restauranger som drog ner sina inköp. De offentliga aktörerna handlar även på årsprislister, så även om det blir krig och inflation ändras inte det pris som dessa betalar. Detta har gjort att Grönsakshuset gått med mindre vinst, vilket gjort att företaget inte kan betala lån etc. Vinsten på ca 40 miljoner kronor som gjordes 2022 beror på flera fastighetsförsäljningar.²³
24. Grönsakshusets invändningar redovisas mer ingående nedan under relevant avsnitt inom ramen för Konkurrensverkets bedömning i ärendet.

¹⁹ Handl.nr 44, Dialogutskrift från förhör den 28 november 2023, s. 10–14.

²⁰ Handl.nr 64, Synpunkter på skrivelse, s. 3, p. 4.

²¹ Handl.nr 6, Svar på föreläggande, s. 2–3.

²² Handl.nr 6, Svar på föreläggande, s. 2–3.

²³ Handl.nr 44, Dialogutskrift från förhör den 28 november 2023, s. 2–3, 10 och 13–16.

Skälen för Konkurrensverkets bedömning

Rättsliga utgångspunkter beträffande 5 § första stycket 1 LOH

25. LOH trädde i kraft den 1 november 2021 och gäller vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter om köparen eller leverantören är etablerad i Sverige och köparens årsomsättning överstiger två miljoner euro.
26. Med jordbruks- och livsmedelsprodukter avses de produkter som anges i bilaga 1 till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt samt produkter som inte räknas upp i bilagan men som framställs för användning som livsmedel genom användning av någon av de förtecknade produkterna.
27. Syftet med LOH och det bakomliggande UTP-direktivet²⁴ är att skydda leverantörer av jordbruks- och livsmedelsprodukter från vissa otillbörliga handelsmetoder.²⁵ I 5 § LOH räknas ett antal handelsmetoder upp som redan till sin art anses vara otillbörliga och därmed under alla förhållanden förbjudna.²⁶ Dessa handelsmetoder är sådana att köpare och leverantörer inte får avtala om dem. För de uppräknade handelsmetoderna saknar det betydelse på vems initiativ handelsmetoden kommit att tillämpas. Någon prövning av om tillämpningen av handelsmetoden i det enskilda fallet varit otillbörlig eller inte, ska heller inte göras. Redan konstaterandet att en viss handelsmetod träffas av uppräknningen i 5 § LOH är tillräckligt för att metoden ska vara förbjuden.²⁷
28. Av 5 § första stycket 1 LOH följer att det är förbjudet för en köpare av jordbruks- och livsmedelsprodukter att betala sin leverantör senare än 30 dagar efter den tidpunkt som följer av 6 eller 7 § samma lag.
29. Bestämmelserna i 6 och 7 §§ LOH reglerar från vilken dag betalningsperioden ska löpa i det enskilda fallet. Vilken av de två bestämmelserna som ska tillämpas för att fastställa betalningsperiodens början beror på om leveranserna från leverantören till köparen varit regelbundna (6 § LOH) eller oregelbundna (7 § LOH).
30. Vid *regelbundna* leveranser från en leverantör ska betalningsperioden om 30 dagar enligt 6 § första stycket 1 LOH löpa från *leveransperiodens* utgång. En leveransperiod får omfatta högst 30 dagar (6 § tredje stycket LOH). Det betyder att en leverantör, vid regelbundna leveranser, som längst kan behöva vänta på betalning i 60 dagar från leveransperiodens början. Det sagda gäller dock under förutsättning att det är köparen som fastställer det belopp som

²⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/633 av den 17 april 2019 om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan ("UTP-direktivet").

²⁵ 1 § LOH samt skäl 1 i UTP-direktivet.

²⁶ Se bl.a. skäl 16 i UTP-direktivet.

²⁷ UTP-direktivet, skäl 16.

ska betalas. Ett sådant fastställande från köparens sida kan ske via exempelvis avräkning. Om detta belopp i stället fastställs av någon annan än köparen, ska betalningsperioden beräknas från dagen då beloppet fastställs, förutsatt att denna dag infaller senare än den dag då leveransperioden löper ut; se 6 § första stycket 2 och andra stycket LOH. Enligt UTP-direktivets skäl 17 kan leverantören fastställa det belopp som ska betalas genom utfärdande av faktura.

31. Vid *oregelbundna* leveranser (det vill säga separata köp) från en leverantör börjar betalningsperioden om 30 dagar enligt 7 § första stycket 1 LOH löpa från *leveransdagen*. Det betyder att en leverantör som längst kan behöva vänta på betalning i 30 dagar från leveransdagen. Detta gäller dock, i likhet med vad som är fallet vid regelbundna leveranser, under förutsättning att det är köparen som fastställer det belopp som ska betalas. Om detta belopp i stället fastställs av någon annan än köparen, ska betalningsperioden beräknas från dagen då beloppet fastställs, förutsatt att denna dag infaller senare än leveransdagen; jfr 7 § första stycket 1 och andra stycket LOH.
32. Bestämmelsen i 6 § LOH om betalningsperiodens början vid regelbundna leveranser har införts i syfte att minska leverantörers administrativa börda på så sätt att de inte ska behöva ställa ut dagliga fakturor till köparen.²⁸ I stället kan en leverantör som regelbundet levererar jordbruks- och livsmedelsprodukter till samma köpare samla ihop transaktionerna i en samlingsfaktura som maximalt får avse leveranser över en trettiodagarsperiod.
33. Vad gäller avbetalningsplaner regleras dessa inte i LOH, men frågan berörs indirekt i förarbetena. Utredaren har i departementspromemorian karakteriserat UTP-direktivet och LOH som ett marknadsrättsligt stöd till köp- och avtalsrättens regelverk. Direktivet avser att begränsa vad lagstiftaren bedömt är en sorts missbruk av dispositiva regler till den svagare partens nackdel.²⁹ Vad gäller förhållandet till civilrätten argumenterar utredaren för att det inte är något nytt att regelverk hänförliga till olika rättsområden kan vara tillämpliga samtidigt.³⁰ Även i propositionen förekommer flera hänvisningar till växelverkan mellan civilrätten och direktivets regelverk.³¹
34. Enligt räntelagen (1975:635) är den dispositiva huvudregeln för fordringar att dessa förfaller till betalning 30 dagar från det att borgenären framställt ett betalningskrav eller annars från det att gäldenären mottagit varan eller det

²⁸ Prop. 2020/21:134 s. 40, Ds 2019:19 s. 89.

²⁹ Ds 2019:19 s. 62.

³⁰ Ds 2019:19 s. 69.

³¹ Se exempelvis prop. 2020/21:134 s. 45, 48.

att tjänsten genomförts, se 2 a § och 2 b § räntelagen. Artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpande av sena betalningar (2011/7/EU)³² har genomförts i 2 c § räntelagen, som stadgar att de två föregående bestämmelserna inte gäller i fråga om betalningar som förfaller enligt en avbetalningsplan. Av motiven till 2 c § räntelagen framgår att det finns minimikrav beträffande avbetalningsplaner så till vida att de måste ange delbetalningarna och deras förfalldatum men att det inte finns några krav beträffande intervall eller belopp. I övrigt får det bedömas i det enskilda fallet vilka krav som kan ställas på planens utformning. Avbetalningsplanen ska alltså vara dokumenterad på något vis och om en avbetalningsplan ger intryck av att vara ett verktyg för att kringgå direktivets (2011/7/EU) regler anser lagstiftaren att detta kan angripas genom regleringen avseende oskäliga avtalsvillkor.³³

Grönsakshuset har använt sig av en otillbörlig handelsmetod

Grönsakshusets köp omfattas av LOH

35. Grönsakshusets leverantörer levererar livsmedels- och jordbruksprodukter vilka faller inom LOH:s tillämpningsområde, se 3 § 1 samma lag och bilaga 1 till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt med dess hänvisning till Brysselnomenklaturen.³⁴
36. Grönsakshuset är ett företag etablerat i Sverige vars omsättning har överstigit motsvarande två miljoner euro alltsedan LOH:s ikraftträdande, se 2 § första stycket 1 LOH. Grönsakshuset och dess leverantörer av jordbruks- och livsmedelsprodukter utgör vidare köpare respektive leverantörer i lagens mening, se 2 § andra stycket och 3 § 2 och 3 LOH.
37. Grönsakshusets köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter omfattas följaktligen av LOH.

Leveransförfarandet utgör inte regelbundna leveranser

38. Den tidpunkt då betalfristen enligt LOH börjar löpa är beroende av om leveranser sker regelbundet eller inte, såsom beskrivits i punkt 30–32 ovan.
39. Grönsakshusets förfarande vid inköp kan beskrivas enligt följande. Leverantörerna fastställer det belopp som ska betalas för varje leverans genom utfärdande av faktura. Betalning sker separat för varje fakturerad

³² Europaparlamentets och rådets direktiv (2011/7/EU) av den 16 februari 2011 om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner.

³³ Se prop. 2012/13:36 s. 40.

³⁴ Jfr Konvention den 15 december 1950 rörande nomenklatur för klassificering av varor i tulltarifferna, den så kallade Brysselnomenklaturen. Brysselnomenklaturen har sedermera ersatts av den Kombinerade nomenklaturen (KN).

beställning. Betaltiderna baseras på fakturadatum för varje enskild leverans. Leverans sker normalt samtidigt som fakturadatum³⁵ alternativt en eller några dagar därefter.³⁶

40. Konkurrensverket bedömer att det aktuella leveransförfarandet inte utgör ett exempel på regelbundna leveranser, vilket medför att tidpunkten för när betalningsperioden ska börja löpa regleras i 7 § LOH.

Leverantörerna fastställer betalningen

41. Utredningen har visat att förhållandet mellan när fakturan utställs och leveransdag i viss mån skiljer sig åt mellan olika leverantörer. Vissa leverantörer fakturerar samma dag som leveransen skickas från det egna lagret, vilket kan ge en dags fördröjning innan leveransen är framme hos Grönsakshuset. Andra leverantörer fakturerar först när åkeriet bekräftat att varorna ankommit köparens lager.³⁷ Det innebär att Grönsakshuset måste förhålla sig till att det ibland är leveransdagen som är startpunkten för betalningsperiodens början och vid somliga tillfällen fakturadatum.
42. Som anges ovan har det framkommit att det är Grönsakshusets leverantörer som fastställer det belopp som ska betalas genom utfärdande av faktura. Konkurrensverket bedömer därför att 7 § första stycket 1 och 2 LOH ska tillämpas vid bestämmandet av tidpunkten enligt 5 § första stycket 1. Grönsakshuset är skyldigt att betala sina leverantörer senast 30 dagar från leveransdagen då fakturorna utställs senast per leveransdagen, och senast 30 dagar från fakturadatum då fakturorna utställs en eller flera dagar efter leveransdagen.

Grönsakshuset har betalat senare än LOH tillåter

43. Grönsakshuset har inledningsvis uppgett att de enda förseningar som framkommer i listorna över leverantörsfakturer för respektive leverantör är förseningar på mellan en till tre dagar. Eftersom leveransdatumet är en eller några dagar senare än fakturadatumet, menar Grönsakshuset, utgör det i de flesta fall ingen försenad betalning, utan betalningsperioden ryms inom 30 dagar från leveransdatumet. I vissa fall är betalningen någon dag sen med anledning av att förfallodatumet inträffar på en helg eller att betalningen är inlagd till förfalldagen och att betalningen därför kommer leverantören till handa först någon dag därpå.³⁸
44. Grönsakshuset har kompletterat de inledande uppgifterna och hävdar att eftersläpningen mellan fakturadatum och leveransdag uppgår till mellan en

³⁵ Handl.nr 57, Sammanställning av enkätsvar, leverantörer.

³⁶ Handl.nr 6, Svar på föreläggande, s. 1-2.

³⁷ Se handl.nr 57, Sammanställning av enkätsvar, leverantörer.

³⁸ Handl.nr 6, Svar på föreläggande, s. 2-3.

och fem dagar efter lagd order, oftast tar det mellan två till tre dagar för de större leverantörerna.³⁹

45. Konkurrensverkets utredning har visat att de flesta leverantörerna fakturerar först dagen efter att de beställda varorna lämnat deras lager samt när åkeriet bekräftat att leveransen kommit fram till köparens lager. Enligt de enkätsvar som har redovisats ovan i punkt 16 och 17, är den maximala skillnaden en till två dagar från utfärdandet av faktura.⁴⁰
46. Konkurrensverket har upprättat en sammanställning innehållandes samtliga betalningar som varit sena till de fyra berörda leverantörerna inbegripet hur många dagars försening det rör sig om samt fakturornas belopp. Av sammanställningen framgår att Grönsakshuset under perioden från den 2 februari 2022 till och med den 12 oktober 2023 har betalat de fyra leverantörerna senare än 30 dagar efter leveransdagen, alternativt i förekommande fall fakturadagen, vid sammanlagt 4 167 tillfällen. Antalet dagar som betalningarna har varit sena har varierat från som lägst 1 dag och som högst 71 dagar. Genomsnittet för de sena betalningarna uppgår till drygt 13 dagar. Betalningarna uppgår till ett värde på drygt 206 miljoner kronor.⁴¹

Särskilt om avbetalningsplaner

Inledning

47. Grönsakshuset har framfört att vissa av de sena betalningarna skett inom ramen för överenskommelser om avbetalningsplan. För de leverantörer som beslutet om sanktionsavgift baseras på ska dessa överenskommelser ha träffats med leverantörerna [REDACTED].⁴²
48. Grönsakshuset har uppgett att företaget har kommit överens om avbetalningsplaner med var och en av sammanlagt sex större leverantörer.⁴³ Av de leverantörer som Konkurrensverket kontaktat är det endast en leverantör som bekräftat att det finns någon form av överenskommelse, vilket är [REDACTED].⁴⁴ Upplägget har inneburit att [REDACTED] löpande varit i kontakt med Grönsakshuset kring hanteringen av de skulder Grönsakshuset haft till [REDACTED] och därigenom haft god insikt i Grönsakshusets ekonomiska situation. [REDACTED] har emellertid inte kommit överens med Grönsakshuset om någon avbetalningsplan i egentlig

³⁹ Handl.nr 13, Svar på föreläggande, s. 1-2.

⁴⁰ Handl.nr 57, Sammanställning av enkätsvar, leverantörer.

⁴¹ Handl.nr 59, Sammanställning avseende sena betalningar.

⁴² Handl.nr 6, Svar på föreläggande, s. 2-3.

⁴³ Se ovan p. 14.

⁴⁴ Handl.nr 38, Svar på begäran om uppgifter.

bemärkelse. Övriga leverantörer motsäger att det finns någon överenskommelse om avbetalning överhuvudtaget.⁴⁵

49. Mot bakgrund av det anförda finns det skäl att först bedöma vad som kan anses utgöra avbetalningsplaner i rättslig mening i förhållande till LOH, och sedan att bedöma om vad Grönsakshuset avser med begreppet avbetalningsplaner motsvarar det rättsliga begreppet och i så fall vilken betydelse det har för bedömningen i ärendet.

Rättsliga förutsättningar

50. LOH är en marknadsrättslig reglering medan betalningar som sker inom ramen för en avbetalningsplan regleras civilrättsligt. Förhållandet mellan LOH och civilrätten är sådan att de är tillämpliga samtidigt.
51. LOH förutsätter att köpare anpassar sitt civilrättsliga agerande så att otillbörliga handelsmetoder inte används. LOH innehåller inte något undantag från förbudet i 5 § första stycket 1 när det kommer till betalningar som är del i en avbetalningsplan. Konkurrensverket uppfattar dock inte att avsikten med lagstiftningen är att omöjliggöra avbetalningsplaner i jordbruks- och livsmedelskedjan genom LOH. Det kan därför vara så att det finns situationer där betalningar som görs senare än 30 dagar efter relevant tidpunkt kan anses vara tillåtna enligt LOH, om den sena betalningen följer en överenskommen avbetalningsplan. Varje sådan avtalsrelation måste dock granskas enskilt och för att undvika kringgåenden av LOH måste det ställas höga krav på en sådan avbetalningsplan för att kunna göra gällande att förbudet i LOH inte aktualiseras.
52. För att en sen betalning som sker enligt en avbetalningsplan ska kunna undgå att träffas av förbudet i LOH krävs det enligt Konkurrensverkets mening att denna åtminstone uppfyller minimikraven på en avbetalningsplan som anges i direktivet om sena betalningar och därmed räntelagen. Enligt dessa krav ska delbetalningarna och deras förfallodatum anges tydligt. Till detta kommer en bedömning enligt LOH för att säkerställa att förekomsten av en avbetalningsplan inte i själva verket är ett kringgående av LOH:s reglering.

Grönsakshuset har inte ingått avbetalningsplaner i en rättslig mening

53. Utredningen visar inte att det har funnits avbetalningsplaner i den mening som avses i punkt 52 med fler än en av de leverantörer vars betalningar beslutet om sanktionsavgift baseras på.⁴⁶ De övriga leverantörerna har inte bekräftat att någon sådan överenskommelse funnits.⁴⁷

⁴⁵ Handl.nr 36, 42, 45, 54, samt 56. Samtliga handlingar är svar på begäran om uppgifter.

⁴⁶ Handl.nr 38, Svar på begäran om uppgifter.

⁴⁷ Handl.nr 35, 42, 46, 54 samt handl.nr 56, Svar på begäran om uppgifter.

54. En leverantör, [REDACTED] har till Konkurrensverket bekräftat att den löpande varit i kontakt med Grönsakshuset kring hanteringen av skulderna men att man inte har kommit överens om någon avbetalningsplan i egentlig bemärkelse. E-post har skickats mellan leverantören och Grönsakshuset varje vecka med senaste faktureringsbelopp och förfallet belopp. Den frekventa avstämningen har gjort att leverantören haft full insikt i Grönsakshusets verksamhet. Grönsakshuset [REDACTED] [REDACTED] hade därmed i stort sett inga förfallna skulder augusti till september 2022. Skulden har som mest uppgått till ca [REDACTED] kronor. I slutet på januari 2024 fanns fortfarande en skuld som minskat betydligt i förhållande till tidigare storlek.⁴⁸
55. Grönsakshuset har anfört att bolaget ställer sig mycket frågande till att leverantörerna inte bekräftar att det finns några avbetalningsplaner. Grönsakshuset har framfört följande omständigheter i denna del.⁴⁹
56. Grönsakshuset har gjort gällande att anledningen till att leverantörerna inte uppgett att det finns några avbetalningsplaner måste vara att dessa överenskommit i informella telefonsamtal och inte i skrift. Detta har skett på så sätt att Grönsakshuset varje vecka mottagit en e-post med de inköp som gjorts under veckan. Kostnaderna för dessa inköp är det belopp som betalats till leverantören samt oftast med ett påslag för att minska den aktuella skulden. Grönsakshuset har bilagt handlingar som visar att leverantörsskulden har minskat successivt under de senaste två åren.⁵⁰
57. Grönsakshuset har även gjort gällande att det är av relevans att ingen av leverantörerna har skickat påminnelser, påfört räntekostnader eller riktat missnöje på annat sätt. Detta talar för att det finns överenskommelser mellan parterna.⁵¹
58. Grönsakshuset har dock inte kunnat ge någon tydlig precisering av vilka delbetalningar, med vilket förfalldatum, som är del av en överenskommelse om avbetalningsplan eller för den delen presenterat någon dokumentation till styrkande av en avbetalningsplan. De handlingar som Grönsakshuset bilagt gällande leverantörsskuldenas successiva minskning styrker inte det faktum att det finns någon överenskommelse om avbetalningsplan som lever upp till de utformningskrav som måste ställas på en avbetalningsplan för att vara förenlig med LOH. Detsamma gäller utevaron av leverantörernas eventuella påstötningar för att få betalt i tid.

⁴⁸ Handl.nr 38, Svar på begäran om uppgifter.

⁴⁹ Handl.nr 64, Synpunkter på skrivelse, s. 1–2, p. 2.

⁵⁰ Handl.nr 64, Synpunkter på skrivelse, Bilaga 1–3.

⁵¹ Handl.nr 64, Synpunkter på skrivelse, s. 1–2, p. 2.

59. [REDACTED] uppger uttryckligen att det inte finns någon överenskommelse om avbetalningar.⁵² [REDACTED] har till Konkurrensverket bekräftat att företaget löpande varit i kontakt med Grönsakshuset kring hanteringen av de skulder Grönsakshuset haft till [REDACTED] och därigenom haft god insikt i Grönsakshusets ekonomiska situation. [REDACTED] har emellertid varit tydligt med att man inte har kommit överens om någon avbetalningsplan i egentlig bemärkelse.⁵³
60. Sammantaget har Grönsakshuset inte kunnat ge exempel på att det finns någon avbetalningsplan som lever upp till de utformningskrav som bör ställas på en avbetalningsplan som i ett enskilt fall kan motivera en längre betaltid än 30 dagar. Utredningen har inte heller i övrigt visat på förekomsten av några sådana avbetalningsplaner. Det innebär att Konkurrensverket inte finner anledning att anse att förbudet mot sena betalningar inte aktualiseras baserat på förekomsten av avbetalningsplaner.

Förhållandet mellan leverans- och fakturadag

61. Grönsakshuset har hävdad att fakturor typiskt sett ställs ut en till fem dagar före leveransmottagande.⁵⁴ Det innebär att leverans alltid sker efter att fakturan har kommit, oftast mellan tre till fem dagar efter att fakturan kommer.⁵⁵
62. Denna uppgift bekräftas dock inte av Grönsakshusets leverantörer. Dessa uppger i stället att leverans och faktura ställs ut samma dag. I ett fall uppger en leverantör att faktura ställs ut en dag efter leverans.⁵⁶
63. Mot denna bakgrund finner Konkurrensverket att bedömningen ska ske på följande sätt i fråga om när 30-dagarsperioden för betalning startar. För tre av leverantörerna utgår bedömningen från att leveransdag och fakturadatum är samma dag och för en av leverantörerna från att fakturadatum är en dag före leveransdagen.
64. Grönsakshuset har också framfört att det händer att det inte alltid får sina fakturor, och att det sker ungefär veckovis att någon faktura uteblir. Det förekommer, enligt Grönsakshuset, även att fakturan kommer först, men att det sedan inte kommer någon leverans alls. Då måste företaget ta reda på vart produkterna har tagit vägen, och det kan då dröja upp till 14 dagar efter fakturadatum innan leveransen kommer.⁵⁷

⁵² Handl.nr 36, 42, 45, 54, samt 56, Svar på begäran om uppgifter.

⁵³ Handl.nr 38, Svar på begäran om uppgifter.

⁵⁴ Handl.nr 13, Svar på begäran om uppgifter.

⁵⁵ Handl.nr 44, Dialogutskrift från förhör den 28 november 2023, s. 30–32.

⁵⁶ Handl.nr 57, Sammanställning av enkätsvar, leverantörer.

⁵⁷ Handl.nr 44, Dialogutskrift från förhör den 28 november 2023, s. 30–32.

65. Denna bild delas som framgått ovan inte av de leverantörer som Konkurrensverket har hämtat in uppgifter från. Grönsakshuset har inte kunnat ge en beskrivning av hur ofta detta förekommer eller om det gäller samtliga eller enstaka leverantörer. Grönsakshuset har inte heller kunnat visa på något exempel där Grönsakshuset varit tvungna att eftersöka en leverans efter att faktura kommit. Sammantaget medför detta att Konkurrensverket lägger liten vikt vid Grönsakshusets påstående att fakturorna ibland är sena och detta påverkar inte bedömningen av hur många fakturor som är sena.
66. Grönsakshuset har framfört att det vidhåller inställningen att leverantörerna alltid fakturerar i förskott samt att det är vanligt att varor kan anlända flera dagar sent och/eller att de är defekta. Det får till följd att Grönsakshuset avvaktar en kreditering och att den ursprungliga betalningen inte görs inom de fastställda 30 dagarna.⁵⁸
67. Grönsakshuset har även framfört att det gjort en översyn i samband med att LOH trädde i kraft för att anpassa sina fakturerings- och betalningsrutiner. Grönsakshusets uppfattning är att deras hantering är i enlighet med gällande lagstiftning.⁵⁹
68. Som framgått ovan har emellertid Konkurrensverket, utifrån det inkomna underlaget och den efterföljande utredningen, gjort den sammantagna bedömningen att Grönsakshuset betalat fyra leverantörer sent vid ett stort antal tillfällen. Grönsakshuset har inte kunnat ge något exempel som visar på att leverans skett efter fakturering för de ovanstående betalningarna.

Slutsats

69. Konkurrensverket finner att Grönsakshuset vid totalt 4 167 tillfällen har betalat fyra leverantörer senare än vad som är tillåtet enligt 5 § första stycket 1 LOH. Grönsakshuset har således använt sig av en handelsmetod som är förbjuden.

Sanktionsavgift

Rättsliga utgångspunkter

70. Enligt 20 § LOH får Konkurrensverket besluta att en köpare som har tillämpat en handelsmetod som är förbjuden enligt 5 § första stycket 1 LOH ska betala en sanktionsavgift. Sanktionsavgift ska inte beslutas i ringa fall.
71. Begreppet handelsmetod ska inte tolkas på så vis att det krävs att handelsmetoden måste tillämpas systematiskt eller i stor skala för att kunna

⁵⁸ Handl.nr 64, Synpunkter på skrivelse, s. 1, p. 1.

⁵⁹ Ibid.

sanktioneras. Tvärtom utgör som utgångspunkt varje användning av en otillbörlig handelsmetod en överträdelse.⁶⁰

72. Av 21 § LOH framgår att sanktionsavgift inte får påföras om överträdelsen redan omfattas av ett föreläggande vid vite enligt 19 § LOH och en ansökan om utdömande av vite dessutom har getts in till domstol.
73. Enligt 23 § LOH ska ett beslut om sanktionsavgift enligt 20 § meddelas senast inom fem år från det att överträdelsen upphörde.

Det finns förutsättningar för att påföra sanktionsavgift

Beslutet kommer att meddelas inom rätt tid

74. Överträdelsen har pågått under perioden 2 februari 2022 till och med 12 oktober 2023. Det har inte gått fem år från det att överträdelsen upphörde. Konkurrensverkets beslut om sanktionsavgift meddelas därför köparen inom rätt tid för att kunna påföra sanktionsavgift enligt 23 § LOH. Det finns således inga hinder av den anledningen mot att besluta om en sanktionsavgift.

Överträdelsen är inte ringa

75. Som angetts ovan får en sanktionsavgift inte påföras i ringa fall. Med ringa fall avses enligt förarbetena en överträdelse som är bagatellartad, försumbar eller annars ursäktlig. Som exempel på när det kan vara fråga om en ursäktlig situation anges att en sen betalning beror på att köparen är på obestånd.⁶¹
76. Grönsakshuset har gjort gällande att överträdelsen är ringa med anledning av att de sena betalningarna är så pass få till antalet.⁶² Utöver det hävdar Grönsakshuset att de sena betalningarna har sin förklaring i reklamationer, sena leveranser, faktura ej mottagen i tid och dylikt.⁶³ Grönsakshuset har också framfört att företagets skuldsituation innebär att löpande kontakt med var och en av leverantörerna förekommer och det finns en inbördes förståelse för att likviditeten i Grönsakshuset i perioder inte tillåtit kompletta betalningar.⁶⁴
77. Konkurrensverket gör följande bedömning av om det är fråga om en ringa överträdelse.
78. Konkurrensverket konstaterar att Grönsakshuset har betalat sina leverantörer för sent i förhållande till vad som regleras i LOH. Överträdelsen består i

⁶⁰ Prop. 2020/21:134 s. 105.

⁶¹ Prop. 2020/21:134 s. 117.

⁶² Handl.nr 6, Svar på föreläggande, s. 1–2.

⁶³ Handl.nr 21, Svar på begäran om uppgifter.

⁶⁴ Handl.nr 6, Svar på föreläggande, s. 2–3.

tusentals fall av sena betalningar till ett antal olika leverantörer under mer än ett och ett halvt år. De försenade betalningarna uppgår sammanlagt till drygt 206 miljoner kronor. Förseningarna har i ett stort antal fall varit betydande. Det är således inte fråga om en situation där de sena betalningarna framstår som bagatellartade, försumbara eller ursäktliga. Inte heller det faktum att Grönsakshuset haft likviditetsproblem rättfärdigar de i övrigt sena betalningarna och gör dem inte heller ursäktliga.

79. Som framgår ovan kan en överträdelse enligt förarbetena vara att se som ringa när en sen betalning beror på köparens insolvens. Av konkurslagen (1987:672) framgår att med obestånd (insolvens) avses att gäldenären, i det här fallet Grönsakshuset, inte rätteligen kan betala sina skulder och att denna oförmåga inte är endast tillfällig.⁶⁵ Konkurrensverket kan inte utifrån de uppgifter som finns i utredningen se att Grönsakshuset skulle ha varit på obestånd utan snarare att företaget förefaller ha en dålig likviditet med tillfälliga betalningssvårigheter.
80. Syftet med förbudet mot sena betalningar och 30-dagarsregeln är att skydda och stärka leverantörers likviditet. För att förbudet ska vara tillämpligt krävs emellertid inte att Konkurrensverket kan konstatera en konkret likviditetsbrist i förhållande till den enskilda leverantören. Beslut om sanktionsavgift ska enligt förarbetena inte kräva några ingående bedömningar⁶⁶ och konsekvenserna av sena betalningar har av lagstiftaren redan bedömts vara så skadliga⁶⁷ att de alltid är otillbörliga.
81. Mot ovanstående bakgrund bedömer Konkurrensverket att står det klart att överträdelsen inte är ringa.

Överträdelsen omfattas inte av ett föreläggande vid vite

82. Överträdelsen är inte föremål för ett föreläggande vid vite enligt LOH.

Det saknas andra skäl för att avstå sanktionsavgift i aktuellt ärende

83. Grönsakshuset har anfört att man levit i den uppfattningen att rutinerna varit utformade i enlighet med den nya lagen. Mot bakgrund av det anser Grönsakshuset att det finns skäl att sätta ned sanktionsavgiften helt eller delvis. Kan Konkurrensverket inte bevilja att ta bort avgiften helt anser Grönsakshuset att avgiftens storlek bör bestämmas med beaktande av avsaknaden av både uppsåt och vårdslöshet. Grönsakshuset har hela tiden handlat i god tro och i tron om att verksamheten följer den nya lagstiftningen.⁶⁸

⁶⁵ 1 kap. 2 § andra stycket konkurslagen (1987:672).

⁶⁶ Prop. 2020/21:134 s. 74–75.

⁶⁷ Se skäl 1, 7 och 17 i UTP-direktivet.

⁶⁸ Handl.nr 64, Synpunkter på skrivelse, s. 3, p. 4.

84. Grönsakshuset har vidare anfört att eftersom produkterna både är känsliga samt att orderomfattningen är så hög inträffar diverse avvikelser som gör att skäl för kreditering uppstår och ursprungsfakturan förändras. Överträdelserna har enligt Grönsakshuset skett utan uppsåt och vårdslöshet och med löpande kommunikation med leverantörerna.⁶⁹
85. Konkurrensverket konstaterar att avgiftsskyldigheten bygger på strikt ansvar. Det krävs därför varken uppsåt eller oaktsamhet för att en sanktionsavgift ska kunna beslutas. Det är tillräckligt att en överträdelse har ägt rum.⁷⁰ Konkurrensverket har en direktivgrundad skyldighet att, när ett ingripande sker, besluta om effektiva, avskräckande och proportionerliga sanktioner.⁷¹

Slutsats

86. Det finns således förutsättningar att besluta om en sanktionsavgift.

Allmänt om bestämmande av sanktionsavgiftens storlek

Överträdelsens allvar

87. När sanktionsavgiftens storlek fastställs ska enligt 22 § andra stycket LOH särskild hänsyn tas till överträdelsens art, varaktighet och omfattning. Hänsyn ska också tas till om köparen överträtt förbudet tidigare och vilka förutsättningar som finns för att betala avgiften.
88. I förarbetena till LOH konstateras att de överträdelser som förbjuds i lagen är av olika karaktär och art. Allvaret i en överträdelse kan därmed komma att variera i hög grad.⁷² I förarbetena anges också att de omständigheter som anges i 22 § LOH inte är uttömmande. Vidare konstateras det att en sanktionsavgift alltid ska fastställas så att den är effektiv, proportionerlig och avskräckande.⁷³
89. Med överträdelsens art avses enligt förarbetena den typiska risk som handelsmetoden kan medföra med hänsyn till lagens syften. Särskild hänsyn ska också tas till hur handelsmetoden har tillämpats i den enskilda situationen med avseende på varaktighet, upprepning och omfattning. Vidare ska hänsyn tas till den ekonomiska situationen för den som beslutet riktas mot. Här kan vara fråga om att höja avgiften för ett ekonomiskt starkt företag i syfte att avgiften ska få en avhållande och avskräckande effekt. Det bör också vara möjligt att sänka avgiften för ett företag som befinner sig i en

⁶⁹ Handl.nr 64, Synpunkter på skrivelse, s. 3-4, p. 6.

⁷⁰ Prop. 2020/21:134 s. 117.

⁷¹ Prop. 2020/21:134 s. 75.

⁷² Prop. 2020/21:134 s. 74-75 och 118.

⁷³ Prop. 2020/21:134 s. 118.

svår ekonomisk situation. I mildrande riktning kan det exempelvis vara aktuellt att beakta om köparen har samarbetat med Konkurrensverket för att komma tillrätta med överträdelsen.⁷⁴

Sanktionsavgiftens storlek i förhållande till köparens omsättning

90. Sanktionsavgiften får enligt 22 § första stycket LOH inte överstiga en procent av omsättningen föregående räkenskapsår för den som beslutet riktas mot.
91. I propositionen behandlas inte frågan om vad som avses med föregående räkenskapsår. Enligt den departementsskrivelse som föregick lagförslaget avses föregående år i förhållande till året för beslutet om sanktionsavgift.⁷⁵ Konkurrensverket använder sig därför av uppgifterna i Grönsakshusets senaste årsredovisning, det vill säga för 2023.
92. När det gäller vilken omsättning som ska ligga till grund för beräkningen anges det i förarbetena till LOH att det är köparens totala (netto)omsättning som används till att beräkna taket för sanktionsavgiften.⁷⁶
93. Av förarbetena framgår vidare att det förhållandet att sanktionen är relaterad till årsomsättning har valts för att sanktionen ska vara tillräckligt effektiv, proportionerlig och avskräckande och att sanktionsavgifterna ska ha en handlingsdirigerande verkan för såväl små som stora köpare. Bestämmelsen är bland annat utformad med bestämmelsen om konkurrensskadeavgift i 3 kap. 6 § första stycket konkurrenslagen (2008:579) som förebild, med den skillnaden att konkurrensskadeavgiftens tak är satt till tio procent av omsättningen.⁷⁷ Regleringen är emellertid också utformad med hänsyn till befintliga sanktionsavgifter inom andra rättsområden.⁷⁸

Sammanfattning av faktorer som vägs in vid bedömningen

94. Som beskrivits ovan framgår grunderna för fastställandet av sanktionsavgiftens storlek av 22 § LOH. Av särskild betydelse är överträdelsens art, varaktighet och omfattning. De exempel på omständigheter som kan vara av betydelse och som anges i lagtext och förarbeten är inte uttömmande. Avgiften ska relateras till köparens omsättning på så sätt att det finns ett tak för hur stor den maximala avgiften kan vara för köparen i fråga. För att uppnå sin funktion kan avgiftens storlek behöva variera mellan exempelvis köpare med olika hög omsättning vid i övrigt jämförbara överträdelser, vilket takbeloppet återspeglar. Det finns inte heller några överväganden i lagtext eller förarbeten rörande om och i så fall

⁷⁴ Prop. 2020/21:134 s. 118.

⁷⁵ Ds 2019:19 s. 233.

⁷⁶ Prop. 2020/21:134 s. 118.

⁷⁷ Prop. 2020/21:134 s. 75.

⁷⁸ Prop. 2020/21:134 s. 71 och Ds 2019:19 s. 166.

vilken betydelse värdet på de specifika köp som omfattas av överträdelsen kan ha i sanktionsavseende.

95. Av praxis rörande administrativa sanktionsavgifter inom andra rättsområden framgår därtill att det i det enskilda fallet krävs att det görs en sammanvägd bedömning där samtliga relevanta faktorer kan få genomslag vid fastställandet av en sanktionsavgift. På exempelvis det finansiella området har Högsta förvaltningsdomstolen uttalat att vid fastställandet av administrativa sanktionsavgifter kan användande av bestämda schablonbelopp innebära att en sammanvägd bedömning inte görs och leda till att en sanktionsavgift inte framstår som väl avvägd i förhållande till överträdelsens allvar.⁷⁹ Även vid bedömningen av överträdelsers allvarlighetsgrad på det upphandlingsrättsliga området har Högsta förvaltningsdomstolen funnit att det vid fastställande av sanktionsavgifter ska göras en helhetsbedömning.⁸⁰
96. Konkurrensverket har inte publicerat något ställningstagande rörande hur sanktionsavgifter vid överträdelser av LOH ska bestämmas. Konkurrensverket ser inte heller att det är ändamålsenligt att använda sig av ett schablonvärde eller procentuell andel av en viss omsättning hos köparen vid fastställande av sanktionsvärdet. Detta betyder inte att köparens omsättning eller värdet på de aktuella varorna som köpen avsett saknar betydelse utan i stället att dessa omständigheter vägs in i en helhetsbedömning för att fastställa en sanktionsavgift som är tillräckligt effektiv, avskräckande och proportionerlig.
97. Utifrån en sammanvägd bedömning av omständigheter hänförliga till överträdelsens art, varaktighet och omfattning och andra relevanta omständigheter, däribland köparens omsättning och ekonomiska förutsättningar, bedömer Konkurrensverket sanktionsavgiften enligt följande.

Sanktionsavgiftens storlek

Omständigheter av särskild vikt för att fastställa sanktionsavgiftens storlek

Överträdelsens art

98. Grönsakshuset har betalat fyra leverantörer senare än den 30-dagarsgräns som följer av LOH. Det har förekommit att Grönsakshuset har betalat leverantörer så sent som 71 dagar senare än vad som är tillåtet enligt LOH. Medianen för de sena betalningarna uppgår till 10 dagar och genomsnittet till dryga 13 dagar. Varje överträdelse av förbudet mot sena betalningar innebär

⁷⁹ HFD 2022 ref. 23. Se även HFD 2019 ref. 72 och NJA 2020 s. 858 (I–III).

⁸⁰ HFD 2014 ref 69.

en mindre likviditet för leverantörer vilket får anses medföra potentiella effekter på leverantörers konkurrens- och innovationskraft.⁸¹ Konkurrensverket bedömer att den aktuella överträdelsen måste anses som allvarlig till sin art. Att vissa av förseningarna har varit betydande talar också för att överträdelsen är allvarlig.

Överträdelsens varaktighet och omfattning

99. När det gäller överträdelsens varaktighet kan konstateras att Grönsakshuset har använt sig av längre betaltider än 30 dagar i förhållande till de fyra leverantörerna vilket har medfört sena betalningar vid upprepade tillfällen under perioden februari 2022–oktober 2023. Grönsakshuset har uppgett att det till följd av LOH har ändrat sina rutiner till att betala 30 dagar efter leveranstidpunkten.⁸² Detta synes dock inte fått genomslag i de faktiska betaltiderna fram till åtminstone oktober 2023.
100. Grönsakshuset har framfört att sanktionsavgiften bör sättas ned helt eller delvis då den är oproportionerlig i förhållande till överträdelsens allvar.⁸³
101. Vad gäller omfattningen av överträdelsen konstaterar Konkurrensverket att en överträdelse kan vara mer eller mindre allvarlig beroende på om det är fråga om enstaka eller upprepade sena betalningar, antalet leverantörer som drabbats av de sena betalningarna samt storleken på beloppen som de sena betalningarna rört. Rör det sig om upprepade sena betalningar och i förhållande till flera leverantörer av stora belopp kan det antas att detta har haft en allvarligare inverkan på leverantörernas likviditet än om det är fråga om enstaka fall och av små belopp.⁸⁴
102. För de fyra leverantörer vars betalningar som beslutet om sanktionsavgift baseras på har fakturabeloppen varit av varierande storlek – från under 100 kronor till som mest omkring 750 000 kronor. Fakturornas genomsnitt uppgår till drygt 49 000 kronor. Det sammanlagda beloppet avseende värdet av de sena betalningarna uppgår till 206 305 000 kronor. De har förekommit 4 167 sena betalningar under perioden februari 2022–oktober 2023. Antalet försenade dagar varierar stort och uppgår till 71 dagar som mest. I genomsnitt är betalningarna drygt 13 dagar försenade.⁸⁵
103. Sammanfattningsvis bidrar även överträdelsens varaktighet och omfattning till överträdelsens allvar. Allvarligheten av varje enskild försening är dock av varierande karaktär med hänsyn till antalet dagar som respektive betalning

⁸¹ Jfr skäl 1, 7 och 17 i UTP-direktivet samt prop. 2020/21:134 s. 99.

⁸² Handl.nr 6, Svar på begäran om uppgifter.

⁸³ Handl.nr 64, Synpunkter på skrivelse, s. 3, p. 4.

⁸⁴ Jfr prop. 2020/21: 134 s. 75.

⁸⁵ Handl.nr 59, Sammanställning avseende sena betalningar.

varit sen och storleken på de belopp som varit sena. Konkurrensverket behöver inte utreda skadeverkningarna av enskilda sena betalningar eller annars analysera köparens motsvarande nytta av varje försening i samband med att sanktionsavgift beslutas. De ekonomiska konsekvenserna av skadan beaktas dock redan genom att varaktighet och omfattning ges särskild hänsyn vid fastställandet av sanktionsavgiftens belopp.⁸⁶

Tidigare överträdelser mot förbudet mot otillbörliga handelsmetoder

104. Det har inte framkommit att köparen tidigare har överträtt förbudet mot otillbörliga handelsmetoder.

Köparens ekonomiska situation

105. För att uppnå sin funktion kan avgiftens storlek behöva variera mellan köpare med olika hög omsättning vid i övrigt jämförbara överträdelser. Köparens omsättning men även köparens ekonomiska situation i stort ska alltid vara en tungt vägande faktor vid bestämmandet av sanktionsavgiftens belopp.⁸⁷

106. Grönsakshuset har invänt att deras ekonomiska situation ska medföra en sänkning av sanktionsavgiften.

107. Grönsakshuset har även framfört att Covid-19-pandemin drabbade företaget negativt. Utöver det

[REDACTED]

.⁸⁸

108. Konkurrensverket konstaterar utifrån det underlag som bifogats att Grönsakshusets ekonomiska ställning är svag. Grönsakshuset kan utläsas ha haft en god ekonomisk utveckling fram till 2018, därefter har företaget haft en obetydlig lönsamhet och svag likviditet. Bruttomarginalen har minskat markant samtidigt som rörelsekostnaderna har ökat mer än omsättningen.

109. Konkurrensverket kan samtidigt konstatera att Grönsakshuset gjort två större utdelningar på sammanlagt 12 miljoner kronor under 2022 respektive 2023. När Konkurrensverket ställt frågan om varför utdelningarna gjorts har svaret från Grönsakshusets sida varit att utdelningen aldrig betalats ut, utan endast bokförts som en skuld till moderbolaget i balansräkningen. Moderbolaget har

⁸⁶ Jfr Förvaltningsrätten i Stockholms dom 2024-05-23 i mål nr 22281-23, s. 17-18. Domen är överklagad till Kammarrätten i Stockholm.

⁸⁷ Förvaltningsrätten i Stockholms dom 2024-05-23 i mål nr 22281-23, s. 17 och däri hänvisade förarbetsuttalanden.

⁸⁸ Handl.nr 64, Synpunkter på skrivelse, s. 2, p. 3.

i sin tur beslutat om en utdelning på 10 miljoner kronor till de privata aktieägarna. Av dessa 10 miljoner kronor har enligt Grönsakshuset ca [REDACTED] delats ut till respektive aktieägare, sammanlagt ca [REDACTED], medan resterande belopp bokförts som en skuld till respektive aktieägare. Enligt Konkurrensverket talar Grönsakshusets beslut om en utdelning i den här storleksordningen till aktieägarna för att en sanktionsavgift i storleksordningen om 3 000 000 kronor inte är oproportionerlig.

110. Sammantaget gör Konkurrensverket bedömningen att det i utredningen inte framkommit något gällande Grönsakshusets ekonomiska ställning som föranleder att en sanktionsavgift ska bestämmas till ett annat belopp än det som framgår av beslutet.

Övriga omständigheter

111. Det har inte framkommit några försvärande eller förmildrande omständigheter i övrigt som ska beaktas vid bestämmandet av sanktionsavgiften.

Sammanvägd bedömning

112. Vid en sammanvägd bedömning av ovan redovisade omständigheter finner Konkurrensverket att en sanktionsavgift som uppgår till 3 000 000 kronor är effektiv, avskräckande och proportionerlig utifrån avgiftens syfte.

Sanktionsavgiften överstiger inte det maximala beloppet

113. Det fastställda beloppet understiger en procent av köparens omsättning föregående räkenskapsår, jfr punkt 5 ovan och 22 § första stycket LOH. Beloppet behöver således inte justeras nedåt på denna grund.

Slutligt belopp

114. Mot bakgrund av det ovan anförda ska sanktionsavgiften fastställas till 3 000 000 kronor.

Betalning

115. Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Konkurrensverket när beslutet har vunnit laga kraft.
116. Det saknas skäl att frångå huvudregeln i 24 § LOH enligt vilken sanktionsavgift ska betalas till Konkurrensverket inom trettio dagar från det att beslutet fick laga kraft.

Detta beslut har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit sakkunnig jurist Kristin Kindgren.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och beslutet saknar därför namnunderskrift.

Rikard Jermsten

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till Förvaltningsrätten i Stockholm. En överklagan ska göras skriftligen och ges in till Konkurrensverket inom tre veckor från den dag ni fick del av beslutet. I överklagandet ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring av beslutet som begärs. Myndighetens kontaktuppgifter framgår av beslutets första sida.

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats.